

Zamonaviy ta’lim afzalliklari va imkoniyatlari

**Guliston davlat pedagogika instituti
Pedagogika fakulteti 1- kurs talabasi
Axmedova Munisa Shukrullayevna**

Annotasiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta’lim afzalliklari, zamonaviy texnologiyalarni dars jarayonida qo’llashning samarali usullari haqida.

Kalit soʻzlar: Zamonaviy ta’lim, texnologiya, usul, metod, vosita pedagog, tarbiya, jarayon, o’quvchi, maktab, talaba.

Kirish

Bugun Yangi O‘zbekiston hayotining barcha sohalari chuqur islohotlar maydoniga aylangan. Bu jarayonda ijtimoiy sohaning asosi hisoblangan ta’lim tizimidagi o‘zgarishlar haqida to‘lqinlanib so‘zlamalikning iloji yo‘q. Mamlakatimizda so‘nggi yillarda ta’lim tizimining barcha bosqichlarini zamonaviy talablar asosida tashkil etish bo‘yicha amaliy ishlar hal qiluvchi bosqichga kirdi. Zamonaviy hayotni bugun ilm-ma’rifat va ta’limning taraqqiyotisiz tasavvur etib bo‘lmaydi, insoniyat fan o‘qi atrofida aylanayotgandek go‘yo. Jahonning yetakchi davlatlarida ta’limni rivojlantirish birinchi galdagi vazifa sifatida belgilanishi ham bejiz emas. Negaki, mamlakatning kelgusi ravnaqi aynan shu sohada qo‘lga kiritgan yutuqlari bilan chambarchas bog‘liqdir. Prezidentimiz ta’kidlaganidek: “Farzandlarimiz maktabdan qanchalik bilimli bo‘lib chiqsa, yuqori texnologiyalarga asoslangan iqtisodiyot tarmoqlari shuncha tez rivojlanadi, ko‘plab ijtimoiy muammolarni echish imkoni tug‘iladi. Shunday ekan, Yangi O‘zbekiston ostonasi maktabdan boshlanadi desam, o‘ylaymanki, butun xalqimiz bu fikrni qo‘llab-quvvatlaydi”. Shuningdek, bugun yirik shaharlarimizdan tortib, chekka tumanlar, qishloq va ovullarimizda yangi-yangi zamonaviy bog‘chalar barpo etilyapti. Qisqa vaqt, ya’ni to‘rt yil ichida respublikamizda bog‘chalar soni 3 barobar oshib, bog‘cha yoshidagi bolalarni qamrab olish darajasi 28 foizdan 54 foizga yetgani ana shunday amaliy harakatlarimiz natijasidir.

Adabiyotlar tahlili va Metodologiyasi

Davlatva Adibi Raxmatovna o‘zining "Zamonaviy ta’lim" deb nomlangan maqolasida quyidagilarni keltirib o‘tgan: zamonaviy ta’lim-anaviy o‘qitish usullaridan

sezilarli darajada farq qiladi va bugungi kunda maktablarda fan va texnologiyalarga ko‘proq e‘tibor qaratilgan holda keng qo‘llaniladi progressiv zamonaviy ta‘lim barcha o‘quvchilar bir xil tushunish darajasida deb o‘ylashishdan ko‘ra ko‘proq talaba ehtiyojlariga ko‘proq qaratadi u so‘roq qilish tushuntirish ko‘rsatish va hamkorlik qilish usullarini o‘z ichiga olgan faoliyatga asoslanadi zamonaviy ta‘lim asosan onlayn ta‘lim mustaqil ta‘lim usullari demakdir. Online ta‘limda o‘quvchilar o‘zlarining akademik maqsadlarga erishish yo‘lida yo‘naltirishadi va o‘z-o‘zini rag‘batlantirish kerakligini bilib olishadi. Niyozqulov Sayhun "Zamonaviy ta‘lim imkoniyatlari" nomli maqolasida quyidagilarni keltirgan: Adabiyotlar va tadqiqotchi olimlar ilmiy ishlari shuni ko‘rsatdiki an‘naviy ta‘lim tizimini va zamonaviy ta‘lim tizimi ta‘lim sifatini ta‘minlash. kadrlar tayyorlashda turli modelining o‘rganish va tahlili shuni ko‘rsatadiki, tizimining asosiy kamchiliklari uning tizimdagi demokratik va bozor o‘zgarishlari talablariga javob bermasligidir. Ta‘lim tizimi, fan va ishlab chiqarishning o‘zaro yaqin aloqasi va o‘zaro integratsiyasi ta‘minlanmaganligini korsatdi. Foydalanuvchilar, ya‘ni ta‘lim oluvchilar yaxshi natijalarga erishishi maqsad qilgan xolda zamonaviy ta‘lim yoki onlayn ta‘limni afzal ko‘rishadi. Elektron ta‘lim sanoati jadal rivojlanmoqda. Ko‘pgina kompaniyalar ta‘lim oluvchilar uchun eng mos bo‘lgan eng yaxshi moslashtirilgan ta‘lim jarayoni uchun maxsus eLearning portalini ishlab chiqmoqda. Meliboyeva Zaxro Rasulova Ta‘lim tizimidagi texnologiyalar nomli maqolasida keltirgan : Ta‘lim-tarbiya jarayonida o‘quvchilarni aqlan va ruhan yetuk insonlar qilib tarbiyalashda, milliy urf-odatlarimiz, qadriyatlarimiz mohiyati bo‘yicha bilim, ko‘nikma va malakalarini rivojlantirishda ularda buyuk ajdodlarimizning boy ma‘naviy me‘roslarini o‘rganishda kompyuter va axborot texnologiyalaridan foydalanish muxim rol o‘ynaydi. Kompyuter va axborot texnologiyalari vositalari orqali pedagog xodimlar hamda o‘quvchilar juda ko‘p miqdorda ma‘lumotlarni olish, izlash qayta ishlash va o‘zlashtirish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bugungi kunda O‘zbekistonda ham ta‘lim jarayonida didaktik vosita sifatida foydalaniladigan dasturlarning maxsus bozori shakllanmoqda. Hozirda umumta‘lim darslarida foydalanishi mumkin bo‘lgan internetga joylashtirilgan ko‘plab dasturlar mavjud. Bular sirasiga birinchi navbatda elektron darsliklarni kiritish mumkin.

Muhokama

Bugungi kun o‘qituvchidan ilg‘or pedagogik va yangi axborotlar texnologiyalaridan o‘quv jarayonida foydalanishni talab etmoqda. Yuqoridagilardan kelib chiqib, tajribalarimiz asosida dars mashg‘ulotlarida interfaol metodlarni qo‘llash

orqali ta'lim-tarbiya berish yo'llariga doir fikrlarimizni bayon etamiz. O'ylaymizki, u o'quv mashg'ulotlari samaradorligini oshirishda hamkasblarimizga amaliy yordam beradi. Shuningdek, o'quvchilarni o'z yo'nalishini tanlash va mustaqil hayotga tayyorgarlik ko'nikmalarini shakllantirishdek mas'uliyatli vazifani bajarishda ularning yaqin ko'makchilardan biriga aylanadi. Hozirgi davr o'qituvchi va o'quvchi oldiga katta talablar qo'ymoqda, bu talablarning eng asosiysi - darsning samaradorligi, uning sifatliigi, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalariga, maktablardagi turli xil o'quv mashg'ulotlari, ularni tashkil qilinishi va u orqali o'quvchilarni turli bilim va ko'nikmalarni egallab olishidir. Bugungi kunda ta'lim jarayonini to'g'ri va samarali tashkil qilishda innovatsion texnologiyalar, texnik vositalarning, jumladan, zamonaviy kompyuterlarning o'rnini beqiyosdir. Dars mavzusiga oid multimediya, animatsiya, grafika, diafilm va videofilmlardan foydalanish dars jarayonini yana-da qiziqarli bo'lishiga ko'mak beradi, buning uchun esa o'qituvchi o'z ustida ishlashi va har bir darsga «men bugungi dars jarayoniga qanday yangilik bilan kirib, darsni qiziqarli tashkil qila olaman» deya o'ziga savol berishi ya'ni, an'anaviy ta'limdan qochib, noan'anaviy ta'lim berishga intilishi lozim. Ta'lim tizimining hozirgi holati noan'anaviy ta'lim texnologiyalarining roli ortib borayotgani bilan tavsiflanadi. Talabalar tomonidan ularning yordami bilan bilimlarni o'zlashtirish an'anaviy texnologiyalarga qaraganda ancha tezdir. Ushbu texnologiyalar bilimlarni rivojlantirish, egallash va tarqatish xarakterini o'zgartiradi, o'rganilayotgan fanlarning mazmunini chuqurlashtirish va kengaytirish, uni tezda yangilash, samaraliroq o'qitish usullarini qo'llash, shuningdek, har bir kishi uchun ta'lim olish imkoniyatini sezilarli darajada kengaytirish imkonini beradi.

Natija

Hozirgi kunda ta'lim tizimini yanada rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalardan foydalanish juda ham katta samarali usul hisoblanadi. Demak, oliy ta'limda innovatsion ta'lim texnologiyalari deganda ta'limda fanning zamonaviy yutuqlari va axborot texnologiyalaridan foydalanishga asoslangan usullar tushuniladi. Ular o'quvchilarni rivojlantirish orqali kadrlar tayyorlash sifatini oshirishga qaratilgan ijodkorlik va mustaqillik. Ular interaktiv ta'lim olish imkonini beradi; talabalarning o'rganilayotgan fanga qiziqishini oshirish; o'rganishni kundalik hayot amaliyotiga yaqinlashtirish (samarali muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish, tez o'zgaruvchan turmush sharoitlariga moslashish, psixologik stressga chidamlilikni oshirish, nizolarni hal qilish ko'nikmalarini o'rgatish va boshqalar); yangi sotsiologik bilimlarni olish

usullarini o‘rgatish. Zamonaviy ta’limni tashkil etishga qo‘yiladigan muhim talablardan biri ortiqcha ruhiy va jismoniy kuch sarf etmay, qisqa vaqt ichida yuksak natijalarga erishishdir. “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni ta’lim – tarbiya sohasidagi ulkan odimlarni boshlab berish bilan birga tahsil beruvchi har bir pedagog zimmasiga ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiluvchi qator vazifalarni yukladi. Bu esa o‘z navbatida ta’lim – tarbiya jarayoniga bo‘lgan yangicha qarashlarni shakllantirishga asos bo‘lib xizmat qiladi. Har qanday ta’limning maqsadi – bilimni hamda uni amalda qo‘llay bilish ko‘nikmalari va malakalarini shakllantirish, shunga zarur shaxs sifatlari va ko‘rsatmalarini ishlab chiqish. Ta’lim faoliyati harakatida maqsadning barcha komponentlari amalga oshar ekan, turli usullarni umumlashtirgan holda amalda qo‘llay olish talab etilmoqda. Ta’limning globallasuvi sharoitida ta’lim sohasi bilan jamiyatning rivojlanib borayotgan ijtimoiy ehtiyojlari o‘rtasida nomutanosiblikning yuzaga kelganligi kuzatilmoqda. Ta’lim tizimi oldiga barkamol shaxsni shakllantirish, ta’lim sohasib bilan mehnat bozori o‘rtasida nomutanosiblikni qisqartirish hamda axbarot texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlarining kengaytirishkabi yangi dolzarb vazifalar qo‘yilmoqda.

Xulosa

Xulosa o‘rnida aytganda zamonaviy ta’lim jarayonida yangi texnika texnologiyalardan foydalanish bugungi kunda yoshlarga ta’lim tarbiya berishda ularning ongini rivojlantirishda juda samarali hisoblanadi. Chunki 21-asr texnologiya asri sanaladi. Hozirgi kunda yoshlarga zamonaviy bilim berish orqali yuksak kelajakka erishish osonlashadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Azizxo‘jayeva N. N. “Pedagogik texnologiya va pedagogic mahorat”-Toshkent.: 2003-17b.
2. Yo‘ldoshev J, Usmonov S. Pedagogic texnologiya asoslari. –Toshkent,,: O‘qituvchi, 2004, 46 b
3. Bepalko V.P. Slagayemiye pedagogicheskoy texnologii. –Moskva: Pedagogika, 1989.
4. Davletshin M.G. va boshqalar. Qobiliyat va uning diagnostikasi. – T.: Tarbiyachi, 1997.
5. Yo‘ldoshev J./. “Ta’lim yangilanish yo‘lida”. – T.: Tarbiyachi. 2000.
6. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Qarshi: Nasaf. 2000.